

2026 m. rugsėjo 8 d., Vilnius

Kam: Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministrei Ingai Ruginienei
inga.ruginiene@socmin.lt; post@socmin.lt

Kopija: Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo viceministrei Aušrai Putk
ausra.putk@socmin.lt

**SIŪLYMAS LIETUVOJE STUDIJAS AR FORMALIOJO PROFESINIO MOKYMO PROGRAMĄ
BAIGUSIEMS IR MOKSLINIUS TYRIMUS BEI EKSPERIMENTINĖS PLĖTROS DARBUS
UŽBAIGUSIEMS UŽSIENIEČIAMS TAIKYTI 0,5 MMA PRAGYVENIMO LĖŠŲ DYDĮ**

Gerbiamoji Ministre,

Asociacija „Investors’ Forum“ (toliau – IF), siekdama sudaryti palankesnes sąlygas Lietuvoje kvalifikaciją įgijusiems užsieniečiams pradėti profesinę veiklą mūsų šalyje, siūlo pakeisti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. sausio 29 d. įsakymo Nr. A1-22 „Dėl pragyvenimo Lietuvos Respublikoje lėšų dydžio, kuris gali būti laikomas pakankamu pragyventi Lietuvos Respublikoje, užsieniečiui, prašančiam išduoti leidimą gyventi, nustatymo“ (toliau – Įsakymas) 1.1 papunktį. Įsakymo pakeitimo projektas ir jo lyginamasis variantas pateikiami šio rašto priede.

Užsienio studentai yra vienas iš efektyviausių kaštų ir integracijos prasme talentų pritraukimo kanalų: jie jau gyvena Lietuvoje, pažįsta šalį ir kultūrą, per studijų metus dažnai pramoksta kalbos ir renkasi būtent tas sritis, kuriose specialistų labiausiai trūksta – mediciną, inžineriją, informacines technologijas, verslo vadybą. Vis dėlto karjerą Lietuvoje pradeda absoliuti mažuma čia studijas baigusių užsieniečių. 2025 m. „International House Vilnius“ duomenimis, po studijų Lietuvoje lieka tik apie 5–7 proc. užsienio studentų. Ankstesnės, 2018 m. atliktos, apklausos duomenimis, 84 proc. užsienio studentų Lietuvoje nebuvo nei dirbę, nei atlikę praktikos. Šie skirtingų laikotarpių rodikliai rodo tęstinę integracijos į darbo rinką problemą. Valstybė ir aukštosios mokyklos šiuos žmones ugdo kelerius metus, bet investicijos rezultato neišlaiko.

Viena iš kliūčių yra reikalaujamas pragyvenimo lėšų dydis. Kol užsienietis studijuoja, jam taikomas 0,5 MMA dydis, tačiau, baigęs studijas ir prašydamas leidimo laikinai gyventi darbo paieškos pagrindu, jis patenka į Įsakymo 1.3 papunktyje nurodytą kitų užsieniečių kategoriją, kuriai taikomas 1 MMA dydis. Taigi reikalavimas padvigubėja būtent pereinamuoju laikotarpiu, kai absolventas dar tik ieško darbo. Tai nėra politinis sprendimas – tai 2007 metais priimtos ir nuo tada nepakeistos normos bei vėliau įstatyme atsiradusio naujo leidimo gyventi pagrindo neatitikimas.

Siūlomas pakeitimas

Siūlome Įsakymo 1.1 papunktyje nustatytą 0,5 MMA pragyvenimo lėšų dydį taikyti ir užsieniečiui, kuris Lietuvos Respublikoje užbaigė studijas arba formaliojo profesinio mokymo programą (programas), arba mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus ir prašo išduoti leidimą laikinai gyventi, kad galėtų ieškoti darbo ir pradėti dirbti arba pradėti veiklą kaip savarankiškai dirbantis asmuo.

Pirma, finansinis reikalavimas padvigubėja pereinamuoju laikotarpiu. Pagal Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 49^a straipsnio 2 dalį leidimas šiuo pagrindu išduodamas 12 mėnesių laikotarpiui. Vidaus reikalų ministro 2005 m. spalio 12 d. įsakymu Nr. 1V-329 patvirtinto aprašo 8.3 papunktyje nustatyta, kad pragyvenimo lėšų turi pakakti visam prašomo leidimo galiojimo laikotarpiui, o jeigu leidimas išduodamas ar keičiamas ilgesniam kaip vienu metų laikotarpiui – bent

vieniems metams. Kai 2026 m. MMA yra 1 153 Eur, taikant 0,5 MMA dydį vieniems metams reikia pagrįsti apie 6,9 tūkst. Eur, o taikant 1 MMA dydį – 13,8 tūkst. Eur. Nuo 2027 m., MMA padidėjus iki 1 245 Eur, atitinkamos sumos būtų 7 470 Eur ir 14 940 Eur.

Antra, tai teisinio reguliavimo spraga, o ne sąmoningas pasirinkimas. Įsakymas priimtas 2007 m. sausio 29 d. ir iki šiol nebuvo pakeistas. Leidimo laikinai gyventi pagrindas Lietuvoje studijas ar formaliojo profesinio mokymo programą arba mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus užbaigusiams užsieniečiams nustatytas gerokai vėliau. Todėl ši grupė Įsakyme nėra atskirai įvardyta ir jai pagal likutinę kategoriją taikomas 1 MMA dydis.

Trečia, priemonė neproporcinga ir savo tikslo nepasiekia. Pragyvenimo lėšų reikalavimo tikslas – užtikrinti, kad užsienietis Lietuvoje pragyventų nesinaudodamas socialinės paramos sistema. Valstybė pati 0,5 MMA laiko pakankama suma tam pačiam asmeniui pragyventi Lietuvoje visą studijų laikotarpį, o nuo diplomo gavimo dienos jo faktinės pragyvenimo išlaidos nepasikeičia. Griežtesnis reikalavimas todėl nesaugo jokio papildomo viešojo intereso – jis tik nustato finansinį barjerą tuo metu, kai asmuo aktyviausiai ieško darbo ir dar negauna pajamų.

Ketvirta, praktinis rezultatas – žmogus išvyksta, nors būtų likęs. Asmeniui, negalinčiam pagrįsti 1 MMA dydžio lėšų visam 12 mėnesių laikotarpiui, gali būti neišduotas leidimas šiuo pagrindu, nors jis jau turi ryšį su Lietuvos darbo rinka ar realių įsidarbinimo perspektyvų. Tokiu būdu prarandame potencialų specialistą dėl banko sąskaitos išrašo. Jau Lietuvoje išsilavinimą ar kvalifikaciją įgijusio asmens išlaikymas darbo rinkoje paprastai reikalauja mažiau papildomų integracijos sąnaudų nei naujo specialisto pritraukimas iš užsienio.

Penkta, piktnaudžiavimo rizika maža ir jau apribota įstatymu. Leidimas išduodamas 12 mėnesių laikotarpiui. Pareiškėjas turi pateikti kompetentingos mokslo ir studijų institucijos, švietimo įstaigos ar kito švietimo teikėjo patvirtinimą, kad nuo atitinkamų darbų užbaigimo ar kvalifikacijos įgijimo nepraėjo vieni metai. Įstatymo 49^a straipsnyje šio leidimo keitimo tuo pačiu pagrindu galimybė nenumatyta. Pragyvenimo lėšų reikalavimo neatsisakoma – siūlome tik suvienodinti jo dydį su studijų laikotarpiu.

Šešta, pakeitimas dera su Vyriausybės vykdomomis talentų pritraukimo priemonėmis. 2025 m. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija subūrė tarpinstitucinę darbo grupę užsienio studentų pritraukimo ir integracijos modeliui rengti. 2026 m. pradėta ribotos apimties stipendijų priemonė 20 paskutinio kurso magistrantūros ar vientisųjų studijų studentų, įsipareigojusių atlikti dviejų mėnesių praktiką Lietuvos įmonėse. Ministerijos 2025 m. veiklos ataskaitoje nurodyta, kad rengiant platesnį modelį išgrynintos dvi kryptys: bandomasis praktikų ir įsidarbinimo projektas ir platesnis modelis, apimantis lietuvių kalbos mokymą, tikslinių šalių bei sektorių atranką ir kitus elementus. Paskelbtame XXI Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano projekte toliau numatyta parengti tarptautinių studentų pritraukimo modelį, apimančią ir migracijos procedūrų tobulinimą. Taigi konkretūs veiksmai pradėti, tačiau jie nepanaikina šiame rašte nurodyto pragyvenimo lėšų barjero.

Siūloma formuluotė asmenų grupę apibrėžia turiniu ir iš esmės atkartoja Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 49^a straipsnio 1 dalies terminiją. Taip išvengiama poreikio keisti Įsakymą vien dėl galimo įstatymo straipsnių numeracijos pasikeitimo, kartu išlaikant aiškų ryšį su įstatyme nustatyto leidimo pagrindu.

Prašome įvertinti šio rašto priede pateiktą Įsakymo pakeitimo projektą ir inicijuoti jo derinimą Teisės aktų informacinėje sistemoje. IF yra pasirengusi pateikti papildomus duomenis, dalyvauti pasitarime ir prisidėti rengiant projekto lydimąją medžiagą.

Papildomai atkreipiame dėmesį, kad su šiuo klausimu susijęs ir vidaus reikalų ministro kompetencijai priskirtas reikalavimas pagrįsti pragyvenimo lėšas visam prašomo leidimo galiojimo laikotarpiui. Dėl šios nuostatos IF ketina atskirai kreiptis į Vidaus reikalų ministeriją. Siūlomas Įsakymo pakeitimas nuo šio klausimo sprendimo nepriklauso ir gali būti priimtas savarankiškai.

PRIDEDAMA. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymo dėl įsakymo Nr. A1-22 pakeitimo projektas ir projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.

Pagarbiai

Vykdantysis direktorius
Asociacija „Investors' forum“

Vytautas Šilinskas